

Moise Țeavă din Starchiojd (Prahova). Portret de Tezaur Uman Viu

De-a lungul timpului, în arealul județului Prahova, cu precădere în zona Teleajenului și subzona Chiojdurilor, s-au evidențiat mai mulți rapsozi și interpreți de muzică tradițională, unii dintre aceștia atrăgând atenția unor cercetători consacrați în domeniul muzicologiei.

În momentul de față, Moise Țeavă, din comuna Starchiojd (nenea Moisică, după cum îl știm cu toții), născut în anul 1953, este unul dintre cei mai valoroși interpreți nativi de muzică tradițională instrumentală din județul Prahova, bun cunoscător al instrumentelor de suflat, de la străvechiul cimpoi, la fluier și caval, fiind recunoscut pentru autenticitatea repertoriului și măiestria interpretării.

După cum ne-a mărturisit chiar dumnealui: „Cânt de când eram copil. Parcă m-am născut cu fluierul în mână. Frații lui tata-mare, toți cântau. Ei cântau pe la stână, pe la odaie...”.

Amintindu-și de bunicul său - Dumitru Stănilă, Moise Țeavă ne împărtășește: „La început, cimpoiul îl umflam eu și cânta el (n.n. - bunicul). Eu eram cu mieii, și când îl auzeam că pune mâna pe cimpoi, eram lângă el. Bunicul mă întreba: «- Ai dat mă la mieii? Ai băgat în strungă? Ai dat să sugă?» - Am dat, răspundeam! «- Du-te mă că n-ai dat...» - Mă duc, da' lasă cimpoiul până vin io”.

Acest exercițiu de admirație față de bunicul său, Dumitru Stănilă, și unchiul său, Zaharache Stănilă, deținători ai instrumentelor de suflat - cimpoi, caval și fluier, buni cunoscători ai repertoriului local, a constituit baza învățării autodidacte. În acest sens, Moise Țeavă își amintește: „Furam... furam cu urechea de la ei... Nu m-au învățat niciodată”.

Copil fiind, motivat de o extraordinară curiozitate, pasiune și dorință de a cânta, Moise Țeavă nu precupește niciun efort pentru a învăța să cânte: „La început, în cap aveam cântecul, dar nu-mi ieșea pe degete. Mai târziu, plecam cu fluierul, cântam pe la oi, pe acolo... nu te auzea nimeni... nu supărai pe nimeni...”. „Apoi am început să cânt pe la clăci, pe la șezători...”. „La frunză cânt de mic copil. Foloseam frunza de nuc, de fag și de gutui. Și la solz de pește cânt”.

Când a devenit flăcău, a participat la organizarea repetițiilor și obiceiurilor tradiționale de Anul Nou („Mascații”, „Plugul”), fiind cel care cânta la fluier și rostea orația specifică. În acest sens, Moise Țeavă ne spune: „Pe mine mă cunoștea’ după instrument, că nu știa niciunul să cânte. La «Plug» mă mascam în moș. Moșu’ cânta și ura”.

Repertoriul său cuprinde doine instrumentale, cântece cu specific pastoral, precum și cântece de joc specifice zonei: hore, sârbe, brâuri (pe opt), „Breaza”, „Ciobănașul”, „Oița”, „Izmenuțele”, „Ruseasca”, „Sârba dogarului”, „Sârba ofițerească”.

Pornind de la repertoriul tradițional, moștenit de la bunicul și unchiul său, Moise Țeavă și-a adus o contribuție personală, originală, reflectată în stilul interpretativ, prin dispunerea pieselor oferind repertoriului prezentat dinamică și naturalitate.

Fiind mereu prezent în rândul copiilor și tinerilor din comunitate, cu prilejul diferitelor sărbători locale, Moise Țeavă este un neobosit transmițător al artei interpretative la instrumentele tradiționale de suflat: cimpoi, fluier, caval, precum și al repertoriului muzical instrumental specific zonei.

Măiestria interpretativă și demonstrarea unei bune cunoașteri a repertoriului autentic au făcut posibilă recunoașterea sa, în cadrul comunității, ca valoros purtător de patrimoniu. În acest sens, încă din perioada copilăriei a fost solicitat de către cadrele didactice și de animatorii culturali din localitate (și nu numai), pentru a cânta la fluier, asigurând astfel piesele instrumentale pentru jocurile tradiționale specifice localității. De asemenea, până în prezent, a participat la numeroase festivaluri, concursuri, evenimente culturale, desfășurate atât în cadrul comunității, cât și la nivel județean și național, valorificând și promovând tradiția specifică zonei în care s-a născut.

Cu prilejul lansării de către Ministerul Culturii a celei de-a XI-a sesiuni de depunere a dosarelor de candidatură, Centrul Județean de Cultură Prahova, cu sprijinul conducerii Școlii Profesionale din comuna Starchiojd, a propus candidatura rapsodului Moise Țeavă din comuna Starchiojd, județul Prahova, pentru titlul de „Tezaur Uman Viu”, domeniul de activitate: spiritualitate, cântăreț de muzică tradițională instrumentală. În urma evaluării realizată de Comisia Națională pentru Salvagardarea Patrimoniului Cultural Imaterial, nenea Moiscă Țeavă din comuna Starchiojd a primit din partea Ministerului Culturii, în cadrul unui eveniment festiv, organizat vineri, 21 septembrie 2023, la Baia Mare, titlul onorific și trofeul „Tezaur Uman Viu 2023”, domeniul spiritualitate - cântăreț de muzică instrumentală, fiind primul prahovean care se bucură de această prestigioasă recunoaștere.

Anișoara ȘTEFĂNUCĂ
Referent, Serviciul Cercetare, Îndrumare și
Valorificare a Patrimoniului Cultural
Centrul Județean de Cultură Prahova

